

TÁRSADALMI, MŰSZAKI, Bányászati és Kohászati HETI SZAKLAP.

SZERKESZTI:

LITSCHAUER LAJOS

kir. főmérnök, a selmeczbányai m. kir. bányaiskola
ügyvezető szaktanára.

Megjelenik: Minden vasárnap.

Előfizetési ára: Egy évre 12 korona.

Vasérczkivitelünk korlátozása.

A magyarországi bánya- és kohóiparnak állandó panasza, hogy Magyarország egyik legkiválóbb bányaterméke, a vasércz, nem jut teljesen feldolgozás alá a magyar bányaiparban, hanem annak egy jó része, mint nyers vasércz kivitelre kerül, s osztrák, illetve Németországi kohókban jut feldolgozásra. Ezen jelenség nemcsak abból a szempontból káros, hogy a nyers vasércz kivitelével földünk egyik gazdagságát pazaroljuk el, hanem addig, a míg ez az állapot fennáll, addig nem is lehet szó sem arról, hogy oly virágzó vasipart teremtsünk Magyarországon, mely a behozatalt teljesen feleslegessé teszi. Mielőtt ezen állapotnak érdemleges bírálatába bocsátkoznánk, és a kivitel korlátozásának módozataival foglalkoznánk, áttekintésül közrebocsátjuk a vasérczkivitel alakulását az utolsó években.

Mangánérczből (barnakő)	behoztunk	1905-ben	141,000	q-t
„	„	kivittünk	1905-ben	49,000
Vasérczet (pörköelve is)	behoztunk	1905-ben	300,000	„
„	„	kivittünk	1905-ben	10.760,000

Kénkovandot	behoztunk 1905-ben	122,000 q-t
„	kivittünk 1905-ben	1.370,000 „

E táblázat első pillanatra mutatja, hogy a nyers vasérczkivitel óriási mértékben felülmulja a behozatalt. Azonban nemcsak azt lehet látni, hogy a nyers vasérczkivitel ily nagyszabású, hanem a statisztikai adatok szerint a kivitel állandóan emelkedik. Az összehasonlítás azt mutatja, hogy a nyers vasérczkivitel az utolsó 5 év alatt megkétszereződött. Hét évvel ezelőtt kivittünk vasérczet Ausztriába 5 millió q-t, Németországba közel 2 milliót; 1905-ben már ez a kivitel Ausztriába 8 millióra, Németországba 2-6 millióra rugott. De nemcsak a kivitel emelkedése oly feltűnő az említett országokba, hanem az is érdemes megemlíteni, hogy míg két évvel ezelőtt Ausztria, Németország és Bosznián kívül más országba nem vittünk ki nyers vasérczet, 1905-ben már Romániába és Nagybritanniába is vittünk ki nyers vasérczet. Nem csoda tehát, hogy szakköreink köréből mind hangosabban követelik a vasérczkivitel korlátozását, illetve betiltását.

Mindezideig azonban alig történt valami az illetékes hatóságok részéről, mert mint a kivitel alakulása is mutatja, az évről-évre emelkedik. A nyers vasércz kivitele különösen a felsőmagyarországi vasércztelepekről állandó, ami annál kellemetlenebb a magyar vasiparra nézve, mert a felsőmagyarországi vidékeken a kivitelre jutó vasérczmennyiség feldolgozása állandó munkát adna igen sok munkáskéznek. Ha már évekkel ezelőtt történt volna gondoskodás a vasérczkivitel korlátozása tárgyában, úgy a kivándorlás sem öltött volna oly nagy arányokat a felvidéken, mert a felállított kohók kétségkívül számos munkásnak adtak volna állandó foglalkozást.

Most végre komolyan foglalkoznak illetékes körökben a vasérczkivitel korlátozásáról. Virágzó vasiparunk első létfeltétele, hogy a vasércztermelés az országban dolgoztassék fel. Azonban a vasércz feldolgozásához nem elegendő egyedül a nyersvasércz jelenléte és bányászata, hanem a vaskohók munkájához a koks is szükséges. Kokszttermelésünk meglehetősen csekély s főleg az erdélyi széntepek vidékére terjed, a hol közelben fel is használják. Felsőmagyarországon, a hol a koks, melyet a vaskohók használnak feldolgozásra, főleg Morvaosztrau vidékéről jö be az országba. Ezért a vasérczkivitel korlátozásának életbeléptetésével együtt kell járni a szükséges kokszmennyiség biztosításával. Ellenkező esetben oda jutunk, hogy a vasérczkivitel korlátozása esetén a bányászat fog megszűnni azokon a telepeken, honnan a nyers vasérczet külföldre szállítják. A bányászat korlátozása tehát nem állhat érdekében az országnak, különösen azon a vidékeken, hol az állandó foglalkozás híján a legnagyobb hajlandóság nyilatkozik meg a kivándorlásra.

A vasérczkivitel korlátozásával együtt kell járni a vastermelés, illetve a kohászat terjeszkedésének, mert e nélkül a korlátozás csak fél lépés. Kohóknak a felállítása azonban a kérdéses vasércztelepek közelében a mai viszonyok mellett a vaskartell hozzájárulásától van függővé téve. A vastermelés hazánkban kartellirozva van s addig míg a kartell új vaskohóknak kontingenst nem ad, addig nyereségre dolgozó vállalat nem válhat az új művekből. Ezen gyakorlati kérdés megoldása nélkül nehéz a vasérczkivitel korlátozását végrehajtani. Mindamellet ha továbbra is tétlenül nézzük, hogy az országnak gazdag bányakincsei mily módon pazaroltatnak el, úgy előbb-utóbb beáll az az eset, hogy vasiparunk kénytelen lesz külföldről hozott vasérczből vasat termelni.

A vasérczkivitel korlátozása már több alkalommal szóba került az országgyűlésben is, de mindezideig komoly formában nem jutott kifejezésre a kormány részéről az a szándék, hogy a vasérczkivittelt ténylegesen korlátozni fogják törvényes uton. Azonban a kérdés nem maradhat már soká függőben, mert a nyersvasércz folytonos kivételével kiadjuk kezünkben annak lehetőségét, hogy vasiparunk tovább fejlődhessék. Minden métermázsa nyers vasércz, melyet kivittünk, tulajdonképpen a külföldi versenynek válik hasznára, mert lehetővé teszi azt, hogy oly helyeken is állítsanak fel vasgyárakat, hol nyers vasérczet nem is termelnek. Ezért feltétlenül elismeréssel kell adóznunk a mostani kormánynak, hogy ezt a fontos közgazdasági kérdést törvényhozás útján szándékozik szabályozni. A vasérczkivitel korlátozására vonatkozó törvényjavaslat már el is készült és előreláthatólag már az őszi időszakban a törvényhozás elé fog kerülni.

A vasérczkivitel törvényes korlátozását azonban csak úgy fogjuk saját hasznunkra fordíthatni, ha egyuttal gondoskodás történik arról is, hogy az eddig kivitelre jutott bányatermékek itthon feldolgozás alá kerülnek. Ehhez a mostani idő már annál is inkább kedvező, mert a küszöbön álló nagy vasuti beruházások és állami építkezések jelentékeny mennyiségű vasterméket fognak kívánni. Ha az első időszakban az itthon maradt mennyiség feldolgozás alá kerül, úgy a jövőben az időközben kialakuló konjunkturák módot nyujtának arra, hogy ezek az új kohók állandó részeseivé legyenek a hazai vastermelésnek. A kormánynak ezirányú törvényjavaslata mindenütt kedvező fogadtatásra fog találni s csak az kívánatos, hogy ez a javaslat mielőbb törvénynyé váljék.

(M. Nemzetgazda. 1908. 22. sz.)

P.

□ □

Bányajogunk kodifikálása.

Írta: Dr. Fehér Manó.

A jog terén a legnagyobb helyet a magánjog foglalja el s illetve öleli fel.

A magánjogi viszonyok az emberi élet minden fázisában és minden vonatkozásaiban szabályozást igényelvén, a polgári törvénykönyvek csaknem kivétel nélkül mind terjedelmesebb munkákat képeznek s azért azoknak alkotásához rendszerint hosszabb idő kell.

Innét van az, hogy úgy a régi magánjogi kodexek pld. a porosz Landrecht, vagy az osztrák polgári törvénykönyv, vagy a szász polgári törvénykönyv, mint az újabb magánjogi törvénykönyvek pld. a német, vagy a svájci, vagy a magyar polgári törvénykönyvek s illetve tervezetek mind hosszabb ideig készültek s illetve készülnek.

Az osztrák polgári törvénykönyv pld. 1502 szakaszból áll és megalkotásához össze-vissza 60 év kellett.

A német polgári törvénykönyv pedig 2385 szakaszból áll és 1874-től 1896-ig, vagyis 22 évig készült.

A magyar magánjog kodifikálásához pedig 1895. évben fogtak hozzá, eddig azonban csak a 2043 szakaszból álló tervezettel készültek el és előreláthatólag még sok sok év fog elmulni, míg a magyar polgári törvénykönyv el fog készülni.

Kivételt e tekintetben csak a Code Napoleon képez, mert ennek a 2231 szakaszból álló remek és valóban nagyszabású polgári törvénykönyvnek a megalkotásához mindössze csak 4 év volt szükséges. Ámde ez rendkívüli viszonyok között készült és gyors létesülését egy hazájáért rajongó nemzet páratlan lelkesedésén kívül a nagy Napoleon zseniálításának és vasakarátának köszönhetette.

Ha tehát arról van a szó, hogy egy állam magánjoga kodifikáltassék, akkor mindenki természetesnek kell hogy találja, ha az ilyen kodex megalkotása hosszú időt, esetleg több évtizedet is vesz igénybe.

De hogy egy speciális szaktörvény 100 évnél is tovább készüljön s illetve azután is még mindig el ne készüljön, erre nézve az egész világ összes jogalkotásainak a történetében egy másik példát nem ismerünk.

Ez a hallatlan és a maga nemében egészen páratlan eset csak nekünk magyaroknak jutott osztályrészül bányajogunk kodifikálása terén.

Ha bányajogunk fejlődését kutatjuk, mindenekelőtt azt kell konstatálnunk s illetve abból kell kiindulnunk, hogy hazánk legré-

gibb törvényeiben a bányászatot tárgyaló intézkedéseket nem találunk.

Hazai bányajogunk ugyanis a 16. századig nem az országos törvényhozás, hanem az egyes bányavárosok és bányavidékek muni-
cipális helyhatósága útján fejlődött, vagyis ez időben nem volt még
általános országos bányajogunk, hanem volt *több nevezetes partikuláris bá-*
nyaajogunk, mint a milyenek voltak: a régi selmeczi bányajog, a régi
körmöczi bányajog, a felsőmagyarországi bányavárosok régi bányajoga,
Nagybánya és Felsőbánya bányajoga és végre az erdélyi bá-
nyavárosok bányajoga.

Nevezetes a magyar bányajog szempontjából az 1523. év, ami-
kor nálunk a *bányaszabadság* általános országos törvénnyel elismerést
nyert.

A régi magyar bányajog átalakulására legnagyobb hatással volt
az 1573. évi *Miksa-féle bányarendelet*, melyet azután az 1723. évi 108.
t.-cz. megerősített s illetve törvényerőre emelt.

Nevezetes fordulópontot képez az 1791-ik év, mert ebben az
évben alaptörvénnyel megállapított, hogy a bányajog rendezése a
törvényhozás egyik tárgyát képezi.

Ennek folytán mindjárt az 1791. évi országgyűlés egy országos
választmányt, az u. n. *deputatio montanat* küldte ki és bizta meg a
magyar bányatörvény javaslatának az elkészítésével.

*Ez volt az első lépés a magyar bányatörvény létesítéséhez. Időközben
azonban 116 év mult el anélkül, hogy a magyar bányatörvény megalkotása
sikerült volna!*

Az 1791. évi *deputatio montana* által elkészített javaslat ugyanis
hiányosnak bizonyulván, az az országgyűlésnek be sem terjesztetett.

Az 1827. évi országgyűlés *in re montanistika egy új választmányt*
küldött ki s ez egy 189 czikkből álló törvényjavaslatot ki is dolgo-
zott, ámde ez sem került soha az országgyűlés elé.

Ezen törvényhozási kísérleteknél sokkal fontosabb volt az 1844.
évi bányatörvényjavaslat. Az 1843-44-iki országgyűlés ugyanis szintén meg-
bizott egy országos választmányt egy bányatörvényjavaslat szerkeszté-
sével. Az ezen választmány által elkészített javaslatot az országgyű-
lés elfogadta ugyan s azt szentesítés végett fel is terjesztette, felső
helyen azonban az, szentesítést nem nyert.

Az 1844. évi bányatörvényjavaslat az előbbi korszaknak utolsó
kísérlete volt egy magyar bányatörvény megalkotására. Az ezután
bekövetkezett politikai egyenetlenségek s a szabadságharcz meg-
akasztották az ez irányban való mozgalmat is.

Minthogy azonban a bányajog reformálása égető szükségnek
bizonyult s erre a talaj már előkészítve volt, az abszolút kormány
egy általános bányatörvény megalkotását s annak Magyarországra
való kiterjesztését is elhatározta.

Igy történt azután, hogy az *osztrák általános bányatörvény 1854. évben* reánk is oktrojáltatott. Minthogy azonban ez a reánk kényszerített törvény sajátos bányaviszonyainknak éppenséggel nem felelt meg s ennél fogva nekünk mindig idegen törvény maradt, alkotmányunk visszaállítása óta még minden kormányunk a magyar bányatörvény megalkotását egyik legfőbb feladatának tekintette.

Ennek dacára azonban most is szégyenkezve kell konstatálnunk, *hogy Magyarországnak ma sincsen még saját önálló bányatörvénye!!*
(Folytatjuk.)

Pörölyös közetetfúrógépek, különös tekintettel a Flottmann H.-féle szerkezetekre és a Westfália gépekre.

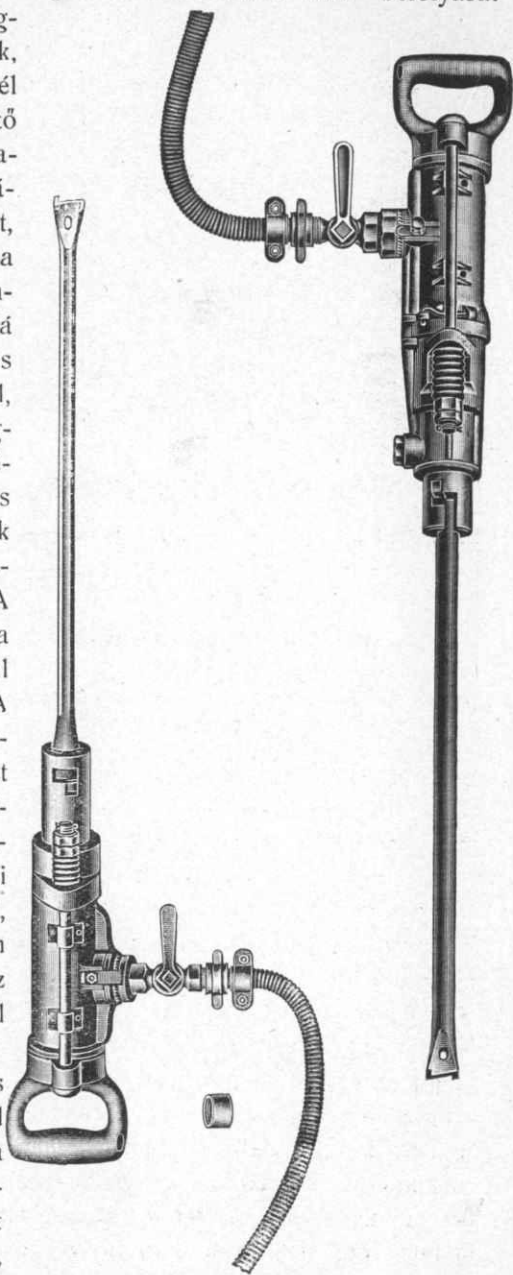
Források: Preussische Zeitschrift f. Berg-, Hütten u. Salinenwesen. — Österreichische Zeitschrift f. Berg- u. Hüttenwesen. — Zeitschrift d. Vereines deutscher Ingenieure. — Essener Glückauf. — Der Bergbau. — Zeitschrift f. d. gesamte Schiess- u. Sprengstoffwesen. — Die Entwicklung des Niederrheinisch-Westfälischen Steinkohlen-Bergbaues. IV. köt. — Handbuch der Ingenieurwissenschaften. Lincke. IV. köt. — Bulletin de la société de l'industrie minière. — The Colliery guardian — E. Schorrig. Die Verwendung von Druckluftbohrmaschinen unter besonderer Berücksichtigung ihrer modernsten Typen. Bernburg. 1907. — 9 szövegrajzzal.

(Folytatás a 153. oldalhoz.)

Ezen rendkívül egyszerű kormányzó szerkezetnek előnyös oldalait igen könnyen meg lehet állapítani. Főelőnye, a mely még a Flottmann-féle golyós váltogató szerkezet ismeretes előnyös oldalait is legyőzi, hogy a nyomott levegő a váltogatás vagy átváltás pillanatában nem vonulhat egyszerűen át a szerkezeten, s így az erőben való minden veszteség teljesen ki van zárva. Az átváltás a fúrógépnek bármely állásában és bármely helyzetében, feltétlenül egyenletesen és pontosan történik. A csappantyús kormányzó szelepek rendkívüli mozgékonyasága következtében a váltogatás a lehetőleg legrövidebb idő alatt történik meg, míg minden más rendszerű kormányzó és váltogató szerkezetnél, a váltás — a kormányzó szerv önsúlyának legyőzéséig — ha még oly rövid ideig, de azért mégis valamivel késik. Természetes és előnyös következése ennek, hogy a járatok száma emelkedik s vele a Westfália-gép teljesítő

képessége is nagyobb mint más fúrópörölyöké. Ha végre a káros terekre és ezeknek a fúrógépek gazdaságos üzemmenetére való befolyását is számításba vesszük, kétségbevonhatatlanul bizonyossá válik, hogy míg más rendszereknél a nyomott levegőt hozzávezető és a fáradt levegőt kivezető csatornák és csatornarendszerek károsan befolyásolják az üzemet, addig a Westfália-pörölyöknél a kanálisban megszorult levegő minden fordulaton felhasználás alá kerül, ami a rendkívül magas járatszámnak tekintetbe vételével, a nyomott levegőnek óriás megtakarítását jelenti. A fúrónak ütésenként való elfordítása a rendes módon fordító zárókilincses kerék és csavarmenetes ramácsornyolások közvetítésével történik. A fúrót nem közvetlenül, hanem a ramáccsal együtt forgó tokkal helyezi át a fordító szerkezet. A ramácznak a hengerben való vezetése igen pontos. Az ütésenként való elfordítást eszközöző zárókilincses fordító kerék a henger hátsó részében van elhelyezve, mi által a szerkesztők azt érték el, hogy fúrógépek testét feltűnően rövidre szabhatták meg, mint az a becsatolt 4. és 5. sz. rajzokból kivehető.

Igen egyszerű és praktikus továbbá azon mód is, a melylyel a »Westfália«-gépek fúrórudjai, a gép testéhez hozzá vannak erősítve. Más szerkesztők, így többek között a Flottmann H. cég is, átvető csavaros tokkal kötik hozzá a fúró rudját a géphez; a »Westfália« gyár e helyett »bajonett-zárat« használ. Úgy az átvető toknak le- és felcsavarásával járó idő vesztege-

4. és 5. sz. rajz. „Westfália“ fúrópörölyök.

tése, mint a csavarspirálisok könnyen való megsérülhetése által okozott esetleges késedelmek és üzemi zavarok, úgylátszik a »Westfália« czég által használt kötésmódnak javára döntenek, bár tagadhatatlan az is, hogy a fúrórudak hátulso részének bajonett-zár szerü kiképzése folytán, ezen gépalkotórészek komplikálódnak és nehezen javíthatókká lesznek. (L. a becsatolt 4—7. sz. rajzokat.)

6. sz. rajz.

Csigamenetes fúró.

7. sz. rajz.

Üreges fúró.

Azt állítják, hogy a kapcsolás ezen módját a gyakorlatban igen kedvelik, már azért is, mivel a fúrónak megerősítése egyetlen kézfogással könnyen és gyorsan megtörténhet és mert munkaközben való meg-lazulásától nem kell tartani.

(Folytatjuk.)

○ ○

A fának jelentősége és hasznosítása a bányamívelés körzetében.

(K. K e g e l okl. bányamérnöknek, Középnémetország erdőbirtokosai egyesületének március 7-én ülésezett kongresszusán tartott előadása. A „Bergbau“ 1908 é. 17. s. köv. számaiból. A szerkesztőség engedélyével. Minden jog fentartva.)

(Folytatás a 141. oldalhoz.)

Az úsztatott és nem úsztatással szállított fanemeknek nyomás ellen való szilárdsága nem igen különbözik egymástól, de észrevehető különbség jelentkezik olyan fajok között, melyek évgyűrűik tágassága alapján különböznek egymástól. Megállapítható ugyanis, hogy tágasabb gyűrűzetű fák a nyomásnak sokkal inkább engednek, mint olyanok, melyeknek évgyűrűi szorosabban simulnak egymás köré. Ez a rostszalak irányában ható nyomások tekintetéből áll. Ilyen fákat tehát ácsolatoszlopok, ajtókeret-félfák, talp- és fejfák gyanánt lehet előnyösen használni. Evvel szemben a szűkebb gyűrűzetű fák a hajlító erővel szemben fejtenek ki nagyobb ellentálló képességet, miért is ezeket legjobban, mint süveggerendákat hasznosíthatjuk. Az úsztatott és nem úsztatással szállított ácsolatfaanyag intőképesége körül jelentkező különbségekre vonatkozó tapasztalatok ez idő szerint még igen hiányosak. A tülevelű fát eleinte csak olcsóságánál fogva használták bányaácsolatanyagul. Utóbb

azonban árának rohamos emelkedése és gyors korhadása sem akadályozták használásának terjedését, mert a korhadás ellen, impregnáció útján, ekkor már sikeresen védekezni tudtak.

Az akáczfával, Saarbrückenben 1898-ban kezdtek a kincstári szénbányászatokban kísérletezni, (V. ö. Essener Glückauf 1898. 41. sz. 797 és köv. old.) mi közben azt tapasztalták, hogy tulajdonságainál és bányáüzem közti viselkedésénél fogva, bányaácsolatanyagul be fog válni. Ezen kísérletekből kitűnt, hogy az akáczfa még a tölgyfánál is jobban ellentáll a korhadásnak és, hogy nyomás ellen való szilárdsága tekintetéből a bükkfával egyenlő-rangu. Igen könnyen hajlik. Intőképesége friss állapotban nagyon gyenge; ezt azonban kiszáritása útján jelentékenyen fokozni lehet. Ezen megfigyelés valószínűleg az akáczfa nagy életképességével okolható meg, mert megfigyelték, hogy télen vágott és a górczon telelt akáczfatorzsök, tavasszal még 50 cm. hosszú, szépen leveles hajtásokat növesztettek. Ha tehát az akáczfát bányák kiácsolására hasznosítani akarjuk, annak beépítése előtt való mesterséges kiszáritásáról feltétlenül gondoskodni kell. A szállítás költségeinek megtakarítása érdekében helyes, ha a bányaácsolás céljaira rendelt akáczfát mindjárt a vágás, vagyis a termelés helyén vetjük alá a mesterséges kiszáritás, illetve az aszalás folyamatának. Tekintve, hogy az akáczfának fajsúlya a bükkfa és a tűlevelű fák fajsúlya között fekszik, az aszalás különben még a kezelhetés megkönnyítése érdekében is ajánlható. Az akáczfa erdőgazdasági szempontból való értékéről itt nem tárgyalhatunk és elég ha idevonatkozólag Sóltz Gyula főerdőtanácsos azon szakvéleményére hivatkozunk, mely az akáczfát puszta földterületek befásítására igen alkalmasnak minősítette.

Közös tulajdonsága minden fánemnek, hogy száritás folytán úgy nyomás ellen való szilárdságuk, mint a korhadás ellen való ellentálló képességük is növekedik és, hogy a fa jóságának foka, a törzs korával is okozatosan összefügg. Megfigyelték pl., hogy a bükkfa akkor a legtartósabb, ha törzse 100 éves; a vörös fenyőnél a jóság időkorá 80—160 évvel van megállapítva; az erdei fenyő akkor a legjobb ha 70—80 éves a törzse. Ezen korhatárok után, a jóság rohamosan hanyatlik. A bányamivelés tekintetéből ezen korhatárokat természetesen, az ácsolatfák követelt aránylagosan csekély vastagsága miatt nem lehet betartani és így, bányaácsolat-anyagul rendszerint csak oly fát lehet értékesíteni, mely jóság-határának maximumát még nem érte el.

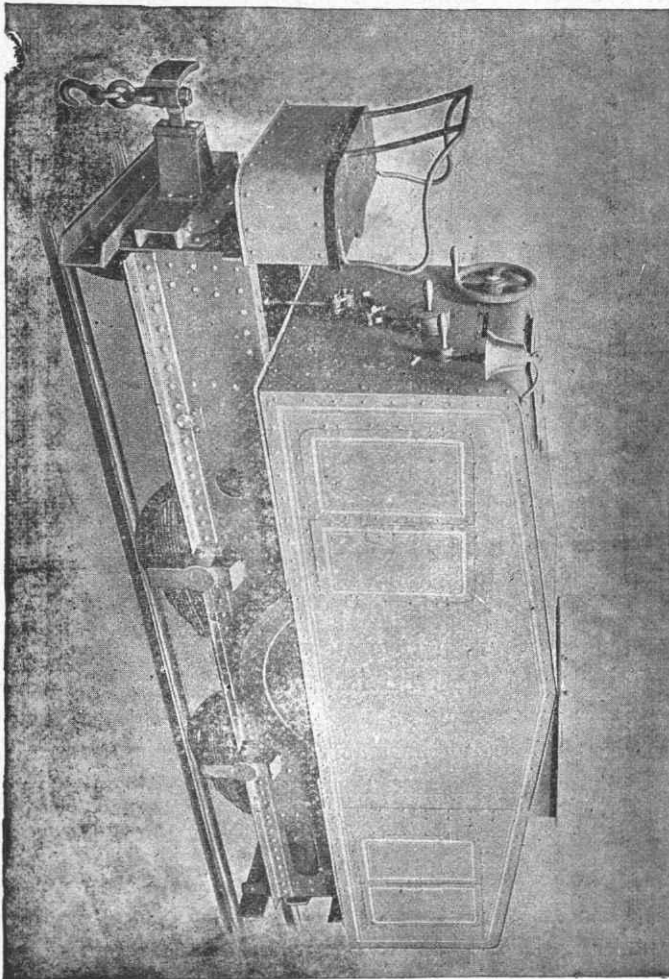
(Folytatjuk.)

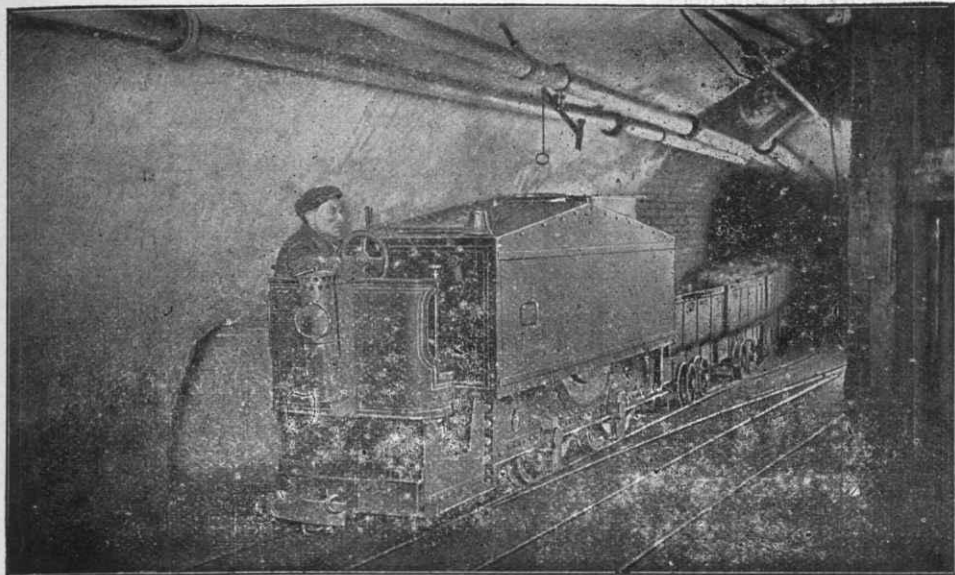
Bányamívelés.

Borszesz-benzin-bányalokomotivok a bányamívelés szolgálatában.
 A »Motoren-Fabrik Oberursel A. G.« mely borszesz-benzin és borszesz-

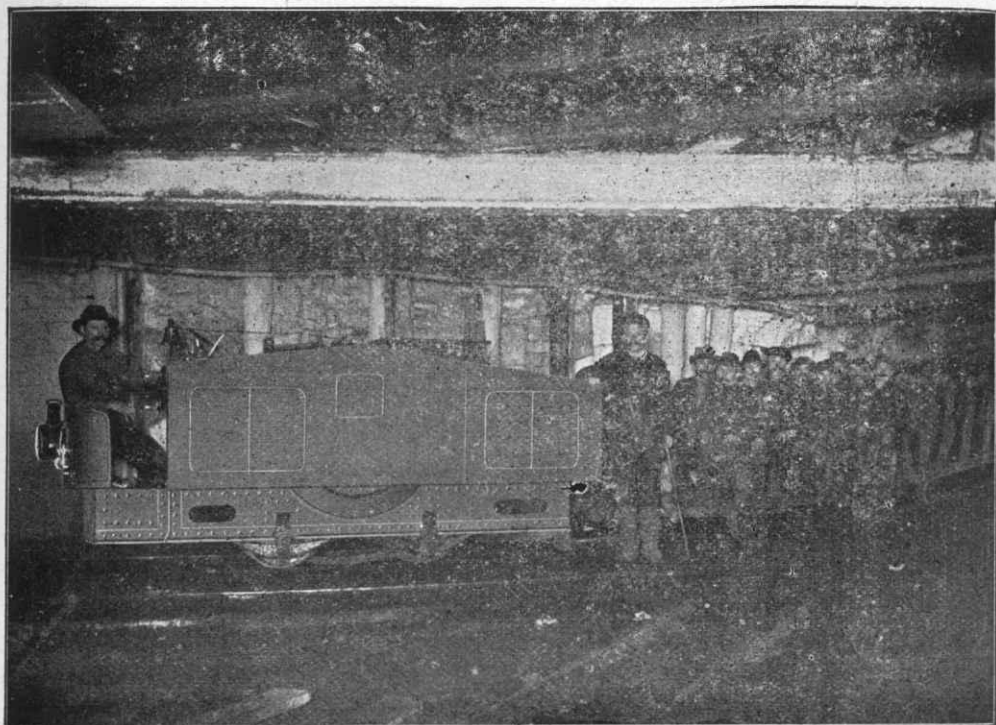

1. sz. rajz. Borszesz-benzin-bányalokomotív. Üzemben a Friedrichssegenen bányaársulat bányáiban, Friedrichssegenben a Lahm m.

benzol-bányalokomotivok, szerkesztésével foglalkozik, gyártmányait külö-

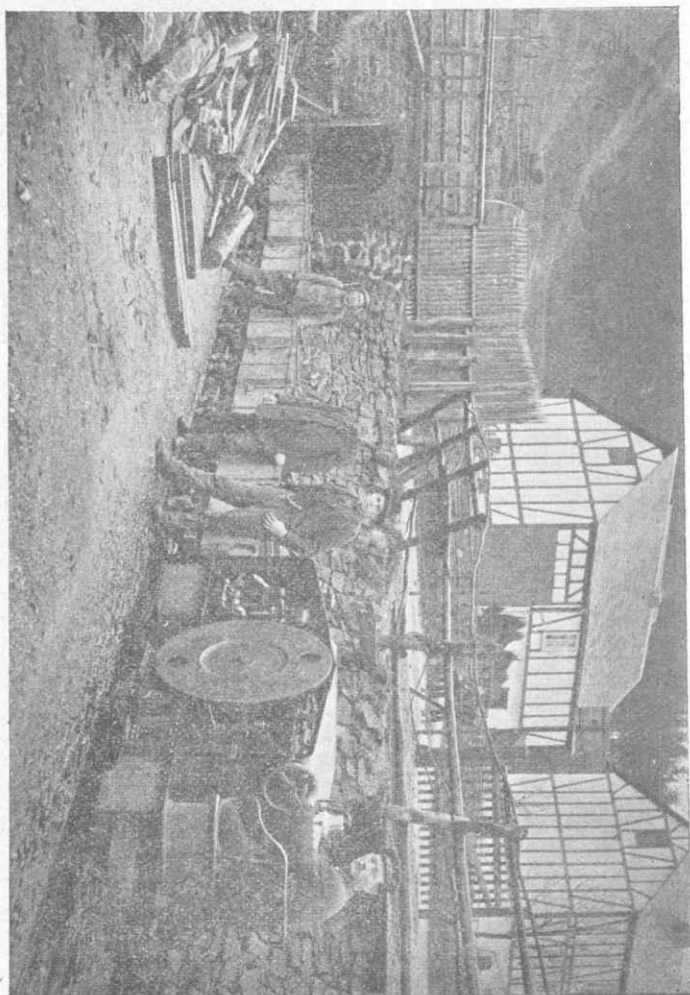

2. sz. rajz „Universal-Motor-lokomotiv.“ Üzemen az „Essener Bergwerks-Verein König Wilhelm“ bányaegyesület „Christián Levin“ bányájában „Borbeck“-ben.

3. sz. rajz „Universal-Spiritus-Benzol-lokomotiv.“ Üzemen a „Königin Louise“ bányán. K. Bányafelügyelőség II. Zabrze. Ostfeld. O. S.

nösen három típusban, mint borszesz-benzin-lokomotivokat (l. a becsatolt 1. sz. rajzot), mint »Universal-Motor-lokomotivokat.« (l. a becsatolt 2. sz. rajzot) és mint »Universal-Spiritus-Benzol-lokomotivokat« (l. a becsatolt 3. sz. rajzot.) hozzá forgalomba, többek között a *Lohmannsfeld* és *Peterszeche* bányatársulatnak (l. a becs. 4. sz. rajzot.) *Burbach*ban és szállított borszesz-benzin-bányalokomotivokat, melyek üzemközben való használható-

4. sz. rajz. Borszesz-benzin-bányalokomotív. Üzemben a „Lohmannsfelde és Peterszeche“ bányatársulat Lohmannsfelde bányájában Burbach, Westfália.

tóságáról a műgazgatóság (Haasters) által összeállított alábbi számítás szolgál felvilágosítással. Megjegyzendő előzőleg, hogy a Lohmannsfeld-mező szállító tárója igen változó talphágással van hajtva, hogy összes emelkedése, a 800 m. hosszúságra ugyan csak 3 m., de oly talprészletek is vannak, a melyek hágásviszonyzáma 1:40. Iránya sem egyenes a tárónak úgy, hogy 4 m.

sugaru kanyarulások benne, elég gyakoriak. A használatban álló szállító üres csillék súlya átlag: 0.185 To, a hasznos teher súlya: 0.5 To. Megengedhető szállító sebesség 2 m. Egy-egy lokomotív 30 csillét elbir. A kanyarulások gyakorisága folytán azonban csak 15 csillét akasztanak egy lokomotív mögé. A gép teljes munkabírósága 360 To. munkaszakaszonként; a Lohmannsfeld-Peterszeche bányán ebből azonban csak 90 To-át vesznek igénybe. A 25 munkaszakasszal számított havi üzemköltség, átlag: 302 Mark (362 K.). Ebből esik: 1 lokomotívvezetőre, munkaszakaszonként: Mk. 3.50, havi bér Mk. 87.50; 1 vonatrendező a bányában: Mk. 70; fűtőanyag fogyasztás 321,88 kg. (Benzol 100 k. Mk. 17): Mk. 54.72; Gépolaj: 16.6 kg., egy kg. Mk. 0.34: M. 5.64; petróleum a kitérők és a lokomotív világítására: Mk. 16.12; takarítás és erre való szerek: Mk. 1.20; Amortizáció és kamatok Mk. 66.50. A szállított haszontonna-kilométer után fizetett összes kiadások ma kerekszám 25 Pfenniggel vannak megállapítva; míg a lokomotív munkaerejének teljes kihasználása esetén ezek a költségek 6—7 Pfennigre volnának leszállíthatók.

(Folytatjuk.)

Köszén- és érczelőkészítés.

Megadott szabadalmak. Eljárás érczeknek a lecsapatási módszer szerint való feldolgozására. XII/d. oszt. 1907. aug. 21. (Bp. Kzl. 1908. 128. sz.)

Fémkohászat.

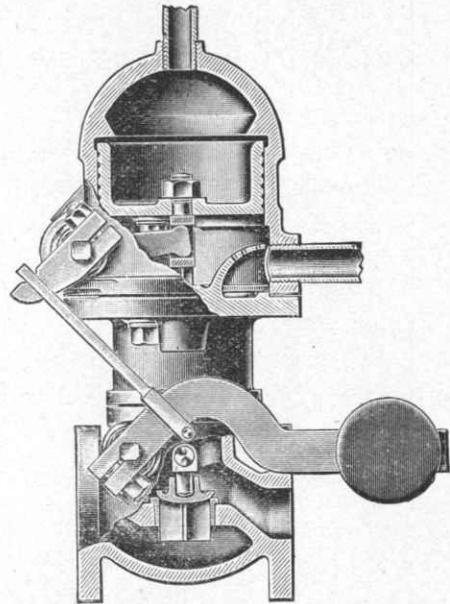
Orosz kormányrendelet a cink-kohászati üzemekben alkalmazott munkások védelméről. Egy 1908. évi április hó 19-én (május hó 2-án) kelt rendelet a *cinkkohászati* üzemekre nézve a következő óvszabályokat írja elő: 1. §. A munkások, mielőtt valamely cinkkohászati üzemben foglalkoztathatók volnának, az orvos részéről megvizsgálandók. Az orvosi vizsgálat eredményei minden egyes munkásra nézve vagy külön nyilvántartási lapokra, vagy pedig az orvosi vizsgálat bekötött főkönyvébe vezetendők be. (Az utasítás szerint bekötött, számozott és a szükséges bélyeggel vagy pecséttel ellátott könyveket és egyes nyilvántartási lapokat az illető kormányzóságra illetékes gyári és kohászati kamara adja ki.) 2. §. Gyenge egészségű és tizenöt esztendőnél fiatalabb személyek a cinkkohónál való munkálatokra, a salaknak és a hamunak felrakására és a tüzelő helyiségekből való elszállítására, úgyszintén a cinkhulladékok szitálására és csomagolására nem alkalmazhatók. Aszszonyok a cinkkohónál nem foglalkoztathatók. 3. §. A cinkművekben

dolgozó személyek egészségének felügyeletével megbízott orvos évenként legalább egyszer vizsgálatot köteles tartani. Azok a munkások, a kikenél az ipari betegség jelenségei mutatkoznak, az orvos rendeletére teljes felépülésükig a munkájuktól felmentendők még akkor is, ha állapotuk munkájuk folytatását nem gátolná. Azok a munkások, kik a termelés káros hatásának kevésbé vannak kitéve, az oly helyiségekben való foglalkoztatástól, a melyekben a cinkmaradékokat nyerik, hosszabb időre felmentendők és sem a melléktermékek szitálására és csomagolására, sem pedig az elszállítás munkálataira nem alkalmazhatók. 4. §. A kohómű vezetősége köteles nyilvántartási lapokon vagy bekötött könyvben az orvosi vizsgálatok (1. §.) jegyzékét berendezni. Ezen jegyzéknek tartalmaznia kell: 1. a könyv tulajdonosának a nevét; 2. az orvos nevét, a ki a munkások egészségének felügyeletével meg van bízva; 3. minden munkás előnevét, atyjának nevét, korát, lakóhelyét, a munkába való belépésének és a munkából való kilépésének idejét és foglalkozásának nemét; 4. megbetegedése kezdetének idejét és betegsége nemét; 5. felépülésének idejét; 6. az orvosi vizsgálat adatait és eredményét. 5. §. A munkatelepek közelében elegendő mennyiségben ivóvíz tartandó készletben. Ezen víz a portól való szennyezéstől megóvandó és oly helyiségben tartandó, a melybe a munkások a nélkül juthassanak el, hogy udvaron kellene áthaladniok. 6. §. Azon helyiségeknek, a melyekben a munkások mosakodnak és öltözködnek és a külön helyiségeknek, a melyekben étkeznek, az üzem azon részében kell feküdniök, a hol por elő nem fordul. Mindkét helyiség jókarban tartandó és a hideg évszak alatt fűtendő. Az öltöző és fürdőhelyiségben víz, szappan és törülközők tartandók készletben. Azon ruhák megőrzésére, a melyeket a munkások a munka megkezdése előtt levetnek és a vezetőség részéről nekik díjtalanul kiszolgáltatandó munkaruha felöltésére külön hely tartandó fenn. A vezetőség köteles a munkásoknak hetenként legalább egyszer és kivételes esetekben az orvos kívánságára a munkaórák alatt is, a kohászati üzem fürdőinek használatát megengedni. 7. §. A vezetőség köteles gondoskodni arról, hogy a munkások a következő szabályokat betartsák: a) élelmi szerek a munkára rendelt helyiségekbe be nem hozhatók, az étkezések pedig csakis az ezen célra rendelt helyiségekben végezhetők; b) a munkások asztalhoz nem ülhetnek, az étkezést meg nem kezdenek és az üzemet el nem hagyhatják a nélkül, hogy előzőleg kezüket és arcukat gondosan meg nem mosták volna. Ezek a szabályok a munkatelepeken, az étkezőhelyiségben és az öltözőhelyiségben láthatóan kifüggesztendők és a munkakönyvek elejére lenyomatandók. (Közgazdasági Értesítő. 1908. 22. sz.)

Megadott szabadalmak. 42087. I. sz. Hartenstein Herman Lajos gyáros Dauluthban. Elektromos olvasztó kemencze. VII. j. oszt. 1907. szept. 17. (Bp. Kzl. 1908. 114. sz.)

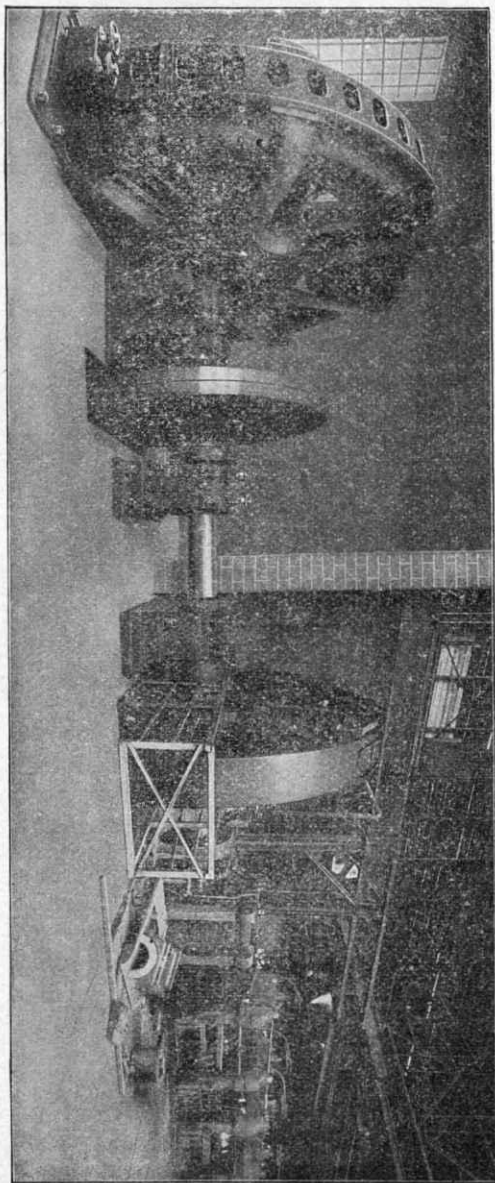
Gépészet.

A Stein rendszerű gőzkazán táplálást szabályozó, melyet a Schumann & Társa cég Leipzig-Plagwitzban (Tulajdonos A. Iseler, Maschinen- und Armaturen-Fabrik, Metallgiesserei) hoz forgalomba a kazán-gépipari szakirodalom tanúsága szerint igen czélszerű gőzkazán-felszerelés-készüléknek bizonyul, mert a gőzkazánt önműködőleg táplálja mihelyest a víz a kazánban a rendes állás alá süllyedt, másrészt mert a táplálást azonnal automatikusan beszünteti, mihelyest a vízállás a kazánban ismét emelkedett. (L. a becsatolt rajzot.) A kazántáplálás ez által a fűtőnek akaratától teljesen függetlenné van téve úgy, hogy az egész figyelmét a fűtésre és a kazán gondozására fordíthatja. A táplálás teljesen önműködőleg történik. Tápláló-automatákkal fel nem szerelt gőzkazánokban a víz állása, gondatlan kezelés, vagy ha sok, egyenlőtlen módon igénybe vett kazán, egy gőzfejlesztőtelepen áll üzemben, sokszor leszáll a normális vízvonal alá, a minek kikerülésére a fűtő gyakran azt teszi, hogy túltáplál, a mi azonban lényeges lehülést és ezzel kapcsolatban jelentékenyen nagyobb szénfogyasztást okoz. Hogy a gőztartás is nehézségekkel jár ilyen esetekben az könnyen belátható és bővebb megokolást nem kíván. A tápláló automatáknak szerelését tehát a gőz feszültségének egyenletessége, a szénfogyasztás csökkentése, a gőzkazán-üzem biztonsága és a gőzkazán életidejének meghosszabbítása érdekében ajánlható. A szóban forgó

Stein rendszerű gőzkazántáplálást szabályozó lényegében azon alapszik, hogy egy készüléken két függő vizoszlop van, melyek egyike, a rendes vízállásig, másika pedig a jóval a normális vízállás színe alá ér és melyek egy dugatytyun súlyegyenlőséget tartanak mindaddig, míg a kazánban a vízállás kellő magasságot tart be. E mellett egy, a tápláló vezetékbe becsatolt szelepet, ellensúlyozója zárva tartja. Mihelyest a vízállás a kazánban azonban a rendes vonal alá süllyed, a gőz, a vízállás magasságában betorkoló csövön át, a készülékbe belép, az ellensúlyt megemeli, az említett szelepet behatásától felszabadítja s lehetővé teszi, hogy

a víz a tápláló szivattyú behatása alatt a tápláló szelepen át a kazánba juthasson. Ha emelkedő vizállás mellett ellenben a tápláló vezetéknek a kazánba torkolló szájnyílása bezárul, az ellensúly a vezeték szelepét lezárja és a víznek a kazánba jutását megakadályozza. A táplálás eszerint automatikusan indul meg és önműködőleg szűnik meg. A két vízoszlopot vagy közvetlenül a kazánhoz lehet akasztani, vagy pedig a vizállást-mutató közvetítésével lehet a kazánhoz kapcsolni. Hol több kazán áll egy telepen, minden kazán külön táplálás-szabályozót kap. Bő-

vebb részletkérdésekkel más alkalommal fogunk foglalkozni. A teljesen szerelt készülék ára: 440 K.

Rugalmas aczél kapcsolás és rugalmas pöczök kapcsolás hengerlőművek, bányászati szállítógépek stb. számára. A »Berlin-Anhaltische Maschinenbau-Aktiengesellschaft« Berlin N. W. és Bernharth, 4500 munkással dolgozó vasöntőművei és gépgyárjai, melyek kiváltképpen hajtószerkezetek szerkesztésével és gyártásával foglalkoznak, legujabban rugalmas aczélkapcsolásokat és rugalmas pöczök-kapcsolásokat hoztak forgalomba. Elsőket a 195299, utóbbiakat a 140249. számú német birodalmi szabadalom védi. A kapcsolások forgalmi és a gyárak távirdai jelzése: BAMAG. Jelen alkalommal az »Eisenhütten-Aktien-Verein-Dudelingen« vasgyárában, illetőleg hengerlőművében szerelt azon *elasztikus aczél-kapcsolás* látóképét mutatjuk be, (L. a becsatolt rajzot) mely 5000 PS. és 108percenkénti fordulatszám

mellett, a villámos motort, a hengerlő-sorral összeköti. A részleteket a legközelebbi alkalommal hozzuk.

Megadott szabadalmak. 42189 I. sz. Hampel Hugó gépészmérnök, a Wiener Dampfkessel-Versicherungsgesellschaft műszaki felügyelője Troppauban. Ujítás Tischbein kazánokon hathatós vízkeringés előidézésére. Ve|2 oszt. 1907. nov. 29. — 42195. I. sz. Lazarus József a Stabilimento Lazarus cég tulajdonosa Fiumében. Füstkamara túlhevítő lokomobil-, lokomotiv-, hajó- és helytálló-kazánok számára. Ve|2 oszt. 1907. jun. 19. Elsőbbsége 1906. jul. 31-től kezdődik. — 42204. I. sz. Meyersberg Gusztáv mérnök Berlinben. Eljárás gázok és gőzök expanzióenergiájának értékesítésére. Vd|3 oszt. 1906. jul. 10. (Bp. Kzl. 1908. 128. sz.)

Építészet.

Megadott szabadalmak. 42056. I. sz. Dr. báró Malcolmes Béla közgazdasági író Budapesten. Eljárás tűz-, víz- és fagyálló steatit-műkö- és steatithabarcsmassza előállítására. XII|f. oszt. 1906. okt. 13. (Bp. Kzl. 1908. 111. sz.)

Közgazdaság.

Rumánia bányászatáról. Rumánia bányáipara 1895-ben indult meg, a mikor a bányászati törvényt elfogadták. Azóta a külföldi tőke bátrabban karolta fel a rumán ásványtelepek bányamivelését s első sorban petróleum fúrásokat, azután pedig sóbányákat helyezett üzembe. A só kezdettől fogva az uralkodó fejedelmek monopóliumát képezte, a kik a sóbányákat bérbe adták; 1862-ben azonban a sóbányákat állami kezelésbe vették s 1881. óta állami monopóliumot képez. Rumániában három sóbánya van üzemben, a negyediket, a doftanait egyelőre beszüntették. A három sóbánya: Targu-Ocnában, Slaniczban és Ocele Mareban van. Az évi termelés 100 millió kg., mely mennyiségnek kétharmada az országban marad, a többit pedig Bulgáriába, Szerbiába, Oroszországba és Afrikába viszik ki. Rumánia hegyvidékein só- és petróleum-bányákon kívül lignit-telepek is vannak 6 méteres rétegekkel. Bányászásuk azonban csak Dambovicza, Bacau, Prahova, Buzeu, Mehedinzi, Arges, Muscel és Gorj néhány helységében folyik, a hol évenként mintegy 130 millió kg. lignitet termelnek. Régebben rézércz- és vaskőbányák is voltak üzemben, ma ezekben azonban a bányamivelés szünetel. A Dobruđa északi részében levő bányák az állam által elrendelt vizsgálat szerint jövedelmezőknek ígérkeznek ugyan, de eddig még semmi gyakorlati eredményt sem mutattak fel. Egyéb bányamiveletek közül csak a Buzeu kerületben levő borostyánkőtelepek érdemelnek említést, a hol zöldes-fekete borostyánkövet termelnek. (Közgazdasági Értesítő. 1908. 21. sz.)

Uj aczélárugyár Szentjakabfalván. Keppich Hermann és Beretvás Aladár besztérczebányai lakosok, kés- és egyéb aczél-áru gyártása czéljából, *Magyar aczélipar-társaság* czég alatt uj aczélipari vállalatot létesítettek. A gyártelep *Szentjakabfalván* lesz, a hol e czélra egy régiebb épületcsoportot megvettek. (P. Sz. 1908. 15. sz.)

A nadrági Vasipar R. T. a mult héten elhatározta a részvénytőkének 900000 K-ról 1.800.0000 K-ra való emelését. Az uj részvénytőkét a vállalat igazgatósága beruházási czélokra akarja fordítani. (P. N. 1908. 135. sz.)

A Harkort-féle bányaművek (Harkortsche Bergwerke und chemische Fabriken zu Schwelm und Harkorten A. G. zu Gotha) erdélyi aranyérczbányaműveinek 1908. évi május havi termelése 161,244 kg. volt (1908. év április hóban 166,818 kg. és 1907. május hónapban 149,180 kg.) 1907. év július hó 1-től 1908. év május hó végeig együtt: 1656,432 kg. volt az aranytermelés. Az előző év megfelelő időszakában 1572,117 kg. arany termelését mutatták ki. (D. Bwks. Ztg. 1908. 130. sz.)

Az Osztrák Siemens-Schuckertművek 1907. évre vonatkozó számadásaikat 821503 K. (1906. 806067 K.) tiszta nyereséggel zárták le. Az osztalékot 4°/_o-ban állapították meg. (D. Bwks. Ztg. 1908. 131. sz.) — A „*Prager Eisenindustrie-Gesellschaft*“ üzleti évének három első negyedében 800000 K. több tiszta nyereséget mutat ki, mint a mult üzleti év hasonló időszakában. A társulat fennállása óta most először hozott be németországi és angolországi nyersvasat. Az osztalék legalább 10°/_o-al lesz nagyobb a tavalyinál. — A „*Böhmische Montangesellschaft*“ nyereségtöbblete 500000 K., vastermékeiből 145000, szenéből 500000 q-val többet árusított mint tavaly. A telepek erőltetett üzemben állanak. (D. Bwks. Ztg. 1908. 132. sz.)

HIREK

Személyi hírek. Kinevezések. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök **Glück Zoltán**, **Fazék Gyula** kir. tisztjelölt, okl. bányamérnököt, **Kalotsa Imre** kir. tisztjelöltet, okl. fémkohómérnököt és **Balleneger József** okl. középiskolai tanárt, a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolához tanársegédékké nevezte ki. (Bp. Kzl. 1908. 131. sz.)

Halálozás. **Pálik Hugó** bányamérnök, Tatabányán, mult hó folyamán meghalt. (E. T.)

Marosujvár ünnepe. Az »Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület« közgyűlése alkalmából **Révész Gyula** a »Budapesti Hírlap« ez évi 139. számában, Budapest, jun. 9. kelettel „*Egy nap Marosujváron*“ czim alatt igen szívélyesen és szellemesen emlékezik meg a bányászatról ál-

talában s derék sóbányász kar- és bajtársainkról különösen. Legyen szabad szellemes tudósításának egyes részleteit kiragadva, lapunk hasábjain is megörökíteni. »Le szeretném irni a marosujvári sóaknát, hogy csodájára járjanak mindenfelől, a legmesszebből is ennek a természeti ritkaságnak. A derék bányászok egy kicsit haragusznak az ujságírókra egy mindennapos frázisért. Szabó Albert bányatanácsos, az ünnep főfőrendezője és a vendégek szives házigazdája pohárköszöntő formájában arról panaszkodott, hogy mennyire hibáznak az ujságok, a mikor az alattomos, gonosz indulatu, intrikus munkát ezzel a kifejezéssel jellemzik: *aknamunka*. Láthatták a vendégek, hogy lenn az aknában milyen derék, becsületes munka folyik, azért arra kéri a sajtót, hogy a jövőben ha meg akar bélyegezni valami rejtett cselekedetet, ne használja az *aknamunka* kifejezést. Hát bizony, igaza van, mert minden dicséretre és csodálatra érdemes az a munka, a mi ott lenn folyik, kilenczven méternyire a föld alatt. A mikor leszálltunk a bányába s egy kis alaguton végigmentünk, egyszerre kitárul előttünk a — mesevilág, a tündérország. Egy megdöbentően hatalmas kupolacsarnok, a melynek fala és boltozata csupa tömör só, a mely villámos lámpák fényét szikrázva veri vissza. A magasság és a távolság is a mélység érzését kelti az emberben, a szédületet, a tulvilágít. — Hopp, most mindjárt előbukkan a bányarém — jegyzi meg valaki. — Szónokot nem hozván magunkkal, nem lesz bányarém — szól a tréfás válasz az elbüvölt földfeletti embernek. Kiváló tudásu vezetőnk, *Magyary Mihály* mérnök, főnökségéd világosan népszerű, vonzó módon magyaráz. Mi azonban csak félfüllel halljuk, mert szemünket annyira leköti az az isteni színjáték, a mely a falakon szikrázik, hogy a szó elröppen mellettünk. A falak kristályos fehér lapját sűrű harántsávok csikozzák be kék vonalakkal, a mi olyan, mintha önönzéségének varázsától sóvá merevedett volna a nyári záporosó. S hogy e hasonlat, a mely lelkünkben támadt, megelevenedjék, hirtelen égzengés támad. Fönn a magasban a sóba vágott erkélyen váratlanul megszólal a bányászzenekar himnusza. Olyan orgonája, a mely ekkora esztétikai gyönyörűséget tudna adni, mint e zene, nincs a világ egyetlen szentegyházának sem. Bugott, mintha a föld lelke sóhajtana, harsogott, mennydörgött, könyre fakasztóan szállt-szállt az édesbus hang, hullámai-ban megfürösztött bennünket, felhőpárnán ringatott álmodozásra. Szem nem maradt szárazon. A mikor elhallgatott a zene, végső akkordjai még sokáig dönögtek a mélységben és magasságban, faltól-falhoz ütöttek, míg végre lágyan elpihentek. Most új zenére riadt föl a csönd. Egy oktávnyi sófejű csákány ritmikusan, ércesen csattant perczekig a sópadon, míg végre elvált egy lap a só törzsétől. Nehezen váltunk meg a bányától. Önkéntelenül szünetlik meg mindenkiben az az elhatározás, a ki először jár e helyen, hogy még vissza fog térni. Az ünnepi vendéglátás

szivességét, kedvességét *Rákosi Jenő* egy pohárköszöntőjében a következő szavakkal jellemezte: — A régi időkben a város kenyérrel és sóval fogadta vendégeit. Ez történt ma itt is. Nem azt a sót értem, a melyet lábbal tapodtunk. A rendező bizottság, a mely a fogadást és programot olyan elmésen megcsinálta, Attikából hozatta a sót és szivét tárta elének. Ez a sziv pedig olyan jó, mint egy falat kenyér.« Lám a laikust is meghatja a bányászélet! Üdvözet *Révész Gyulának*, a jeles tollú írónak, ki a magyar bányász munkáját dicséri. »Jó Szerencsét.«

Uj kokszygár. Lupényből írják hogy ott egy uj kokszygár létesült, melyet a legmodernebb berendezéssel láttak el. A gyárat a belga társaság építtette a lupényi bányatársulatnak teljesen ingyen, csupán azt kötötte ki magának, hogy a milliós építkezés ellenszolgáltatása fejében a melléktermények őt illessék meg. A kokszygár mindenesetre nagy mértékben hozzá fog járulni ahhoz a hatalmas lendületet vett fejlődéshez, melyet Lupény az utóbbi évek alatt mutatott. (Hunyad Vármegye. 1908. 22. sz.)

Uj vaskőbányászat Krassó-Szörény megyében. Már említettük, hogy *Delinyest*-en uj vaskőtelepet tártak fel, melynek hozzáférhetővé tételén serényen dolgoznak. A termelt érczeknek Resiczára való elszállíthatása végett ipar-vasutat építenek, mely Szekulról kiindulva, két kilométer hosszúságra van tervezve. Az uj vasutvonalat, mint reméllik, még ezen nyár folyamán fogják a forgalomnak átadni. (Mont. Ztg. 1908. 11. sz.)

A Földtani Társulat május hó 3-án szerdán, délután 5 órakor a földtani intézet előadó termében (Stefánia-út 14.) ülést tartott, a melynek tárgysorozata a következő volt: *László Gábor* dr. előadása: Magyarországi tőzeglápokról. *Emst Károly* dr. előadása: Magyarországi tőzegek kémiája. *Kormos Tivadar* dr. előadása: A fejmegyei Sárrét múltja és jelene. *Gaál István* dr. előadása: Rákosd (Hunyadmegye) környékének földtani viszonyai és a rákosdi szármáti korszaku szárazföldi és édesvizi molluskumok. (Bp. Hl. 1908. 132. sz.)

A diósgyőri m. kir. vas- és aczélgyár telepén a folyó évben 51 kétosztásu és 3 hatosztásu munkáslakóházat és ezekhez tartozó 54 különálló melléképületet épít.

Bányagyűlés. A Mélypataki keresztelő szt. János bánya május hó 31-én tartotta közgyűlését Felsőbányán. Elnökül *Baumerth Károly* m. k. bányatanácsost választották. A pénztárnok jelentést tett a mult évi üzemi eredményről s a számvizsgáló bizottság elé terjesztette írásbeli jelentését a számadások felülvizsgálásáról és némely üzemi anyagoknak felhasználásáról. Felolvasták a részvényesek két rendbeli beadványát az igazgató, pénztárnok és számvizsgáló választása tárgyában. Mindezek azonban egy jövő rendes közgyűlés tárgyai lesznek, a mennyiben meg-

állapították, hogy a jelen gyűlés nem rendes közgyűlésnek, hanem értekezletnek minősítendő, miután a szabályos 4 heti határidőnél előbb tartották. E miatt el is lett határozva, hogy a rendes közgyűlést f. év július 12-én fogják megtartani Felsőbányán, a városháza tanácstermében az említettek újból való tárgyalásával. (Nb. és V. 1908. 23. sz.)

Vajdahunyadon a kir. vasgár salakot szállító vasutvonalának közigazgatási bejárását a napokban tartották meg. Eddig lovakkal vontatták a salakot ki a gyárból. Ezután gőzmotor fogja ezen munkát végezni. (Vh. 1908. 23. sz.)

A fűrómérnökök és fűróteknikusok f. évben, Lembergben tartják meg nemzetközi vándorgyűlésüket. A hozzánk beérkezett előzetes jelentés szerint a közgyűlés határnapjául augusztus hó 29-ike van megállapítva, Szeptember 1-én Boryslawra rándul ki a társaság az ottani naftabányák tanulmányozására. Az előző jelentés kelt Lembergben, május 29-én. Aláírva: **Leon Syroczyński**, elnök.

Munkásmozgalmak.

Sztrájk Pécsen. A Dunagőzhajós-társaság pécsi összes bányáiban a fűtők és gépészek kivételével az összes munkások sztrájkba léptek. A munka június hó 4. délután óta szünetel. A sztrájkolók száma 3000. A társulat *Pauspertl* k. bányakapitány közbejöttével tárgyalta a munkások megbizottaival, kijelentve előttük, hogy másfél éve mintegy 30%-al emelkedtek a munkabérek. Elmentek az engedékenység legmesszibb határáig, de a most előterjesztett kívánások közül a legjobb akarattal egyet sem teljesíthet. Június 5-én a rend teljes. A csendőrséget megerősítették azonban. (Bp. Hlp. 1908. 135. sz.) — Június 9-én a bányamunkások a pécsi bányatelepen nagygyűlést tartottak, amelyen kimondották a sztrájkot. Előzőleg a szocialista pártvezetőség képviselői értekeztek a bányamunkások vezetőivel, akiknek azt a tanácsot adták, hogy hagyják abba a sztrájkot, mert, amint ők tudják, a társulat most nem enged, annál kevésbé, mert a szénkonjunktúra megszűnt és a szénárak csökkenőben vannak. Kijelentette továbbá a pártvezetőség, hogy ő semmiféle anyagi támogatást kilátásba nem helyezhet. E kijelentésnek daczára a bányamunkások vezetői a sztrájk mellett foglaltak állást és az ő kényszerük alatt most már 3000 munkás beszüntette a munkát. A bányamunkások sztrájkja nagy kihatással lehet a pécsi ipartelepekre is, mert ezeken a szénhiány kalamitást okozhat, amely esetben a gyárak kénytelenek volnának a munkát beszüntetni s így több ezer munkás vesztene kenyerét. A Dunagőzhajózási Társaság gépszemélyzete kijelentette, hogy arra az esetre, ha a társulat a gépszemélyzetből senkit el nem bocsát, úgy kötelezettséget vállal a sztrájkra való

tekintet nélkül a munkát folytatni. A társulat szénkészletei jelentékenyek. A sztrájkoló munkások közül sokan mezei munkálatokat vállaltak. A bányatelepen a nyugalmat eddig semmi sem zavarta meg. (P. N. 1908. 139. sz.)

Az angolországi bányamunkások, június 6-án 213137 szavazattal 168294 szavazat ellen elhatározták, hogy a brit munkáspárthoz csatlakoznak. Ezen határozatnak politikai és szociális következhései beláthatatlanok. (D. Bergwerks Ztg. 1908. 133. sz.)

Bányamunkások kongresszusa Párisban. Párisból táviratozzák: Június 8-án délelőtt nyitották meg a 19-ik nemzetközi bányamunkás-kongresszust százharmincz delegátus jelenlétében. A kongresszus elnöke Edvárd angol delegátus üdvözlő beszédében kijelentette, hogy a munkásosztálynak a legfőbb érdeke a béke fentartása. Cordier francia delegátus ezután üdvözölte francia földön a külföldi képviselőket. A kongresszus négy javaslatot fogadott el, a melyek a nyolcz órás munkaszakasz törvényes megállapítására vonatkoznak. Fontos határozatokat hoztak a minimális bérek kérdésében is. (P. N. 1908. 138. 139. sz.)

Balesetek.

A **Guidobányán**, június 6-án, **mérges hatású bányagázok** megrendítő szerencsétlenséget okoztak. Négy bányamunkás elpusztult úgy, hogy hárman sorjában egymás után, egyik a másikon segitendő megfulladt. A halottakat kihozták a bányából. A hatóság a vizsgálatot megindította. (Deutsche Bergwerks Ztg. 1908. 133. sz.) Omahából jelentik: A **Goldking-bányában** **bányagáz robbanás** következtében három munkás a **bányába szorult**. Harmincznégy társuk leereszkedett az aknába, hogy őket **kimentse**. Ezek közül azonban szintén csak tizennégy jött vissza, a többiek valószínűleg a **fojtó gúztól megfulladtak**. (Bp. H. 1908. 138. sz.)

TARTALOMJEGYZÉK.

Vasérczkivitelünk korlátozása. — Bányajogunk kodifikálása. I. Dr. Fehér Manó. — *Tudomány-Gyakorlat: Pörölyös közetetfúrógépek, különös tekintettel a Flottmann H.-féle szerkezetekre és a Westfália gépekre.* — *A fának jelentősége és hasznosítása a bányamivelés körzetében.* — *Szemle: Bányamivelés.* — *Köszén- és érczelőkészítés.* — *Fémkohászat.* — *Gépészet.* — *Építészet.* — *Közgazdaság.* — *Hírek.* *Munkásmozgalmak.* — *Balesetek.*

Lap zárása: 1908. jun. 11. du. 5 óra. | Kiadótulajdonos: **LITSCHAUER LAJOS**

Közérdek.

⊙ A bányász- és kohász-altisztek alakulóban lévő ⊙
országos egyesületének ügyei
mint a
„Jó Szerencsét“

I. évfolyamának

12. sz.

külön melléklete.

M a r o s u j v á r .

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Marosujváron 1908 év május hó 23-án az itteni bányaaltsztek által megtartott értekezleten.

Jelen voltak: Bedő István, Bacsó Ferencz, Bakó János, Frink Péter, Földvári Károly, Kosa István, Lányi Gyula, Márton Károly, Ott Antal és Szilágyi Péter. Elnöklő Bedő István ismerteti a selmecbányai fiókegyesület május 9-én tartott gyűlésének azon határozatát, hogy tagnak csak azon esetben tekintti az erdélyrészi sóbányászati altiszti kart, ha a felvételi és tagsági díjakat befizeti.

Az értekezlet egyhangulag kimondja, hogy ragaszkodik a f. év január 27-én megtartott és a „Jó szerencsét” 23. számában leközölt értekezletének határozataihoz.

Ezen értekezleten ugyanis kimondotta, hogy az orsz. egyesületbe való belépés feletti határozatot az alakuló közgyűlés alkalmára tartja fenn és csak akkor lép be, ha az alapszabályok óhajtott módosítása megtörténik.

Az erdélyrészi sóbányászati altisztek ugyanis feltétlenül ragaszkodnak a már többször úgy általuk, mint egyik-másik fiókegyesület által is óhajtott azon alapszabály módosításhoz, hogy a létesítendő egyesület ez altisztek anyagi érdekeivel is foglalkozzon. Az egyesület csakis így lesz életképes és az egyesülésnek csakis így van értelme.

Nem czélunk ez által az egyesületet a szocioális szélsőségek lejtőjére vezetni, de a mai nehéz megélhetési viszonyok és mostoha helyzetünk utal arra, hogy egymással karöltve, egyesült erővel igyekezzünk a bányászati altisztek siralmas helyzetén segíteni. Ha ezen

ezél az alapszabályokban nem nyer kifejezést, úgy az egyesület érdekeinkkel nem foglalkozhat. Ily értelemben már decz. 12-én kelt és a „Jó szerencsét” 17. számában közölt nyilatkozatunkban is felszólaltunk.

A selmeczbányai fiókegyesület egyik-másik gyűlésén oly előszeretettel hivatkozott arra, hogy a kocsisok és bélmosók is egyesületté tömörültek, azt azonban nem vette fegyelembé, hogy emezek sem kizárólag a kocsi- és bélmosás iparának fejlesztése, hanem anyagi helyzetük javítása czéljából egyesültek.

Elismeri azonban az értekezlet azt, hogy a selmeczbányai fiókegyesülettől a szervezkedés anyagi áldozatokat követel és ezen szervezkedési költségekhez hajlandó 15 koronával hozzájárulni. Ha az alakuló közgyűléskor belépésünk felett határozunk, úgy a felvételi és tagsági díjakat azonnal 24-26 tag után befizetjük.

Felkéri egyben a selmeczbányai fiókot, hogy azon esetben, ha ezen ajánlatunkat elfogadják és így az alakuló gyűlésen leendő részvételhez jogot adnak, ígéretükhöz képest az alakuló gyűlés tárgysorozatába megküldött Emlékiratunk tervezetét is tüzzék ki tárgyalásra, miután az állami bányászati és kohászati altisztek egy nagy része ehhez is csatlakozott. A tárgyalásra pedig az alakuló gyűlést véljük legalkalmasabbnak. Kelt mint fent.

Bedő István s. k.,

Márton Károly s. k.,

Lányi Gyula s. k.

□ □

A pénztár nyilvános nyugtatója.

Az országos magyar bányászati és kohászati altiszti egyesület pénztárába befizettek: 1908 évi tagsági díj fejében Grausz János 1 K., Paduch István 1 K., Ladziánszky János 1 K., Szekerási János 1 K., Bremzay J. 1 K., Miresz Flóris 1 K. és Pelachy Lajos 1 K.; tagsági és felvételi díj fejében Czelder Samu (Erdőbádony) 2 K. és Csiskó Jakab 2 K.

Reményi József urat (Bindtbánya) értesitem, hogy a fiók elnökének is jogában áll tagokat felvenni, de erről esetről-esetre a közp. elnökséget értesíteni, ugyszintén a felvételi és tagsági díjakat is a közp. pénztárba beküldeni köteles.

Selmeczbánya, 1908. június hó 3-án.

Gindl János, pénztáros.

